

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 226/2024-12

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátkou JUDr. Kristínou Jošthovou, Školská 693/31, Žilina, proti uzneseniu Okresného súdu Žilina č. k. 14C/1/2022-165 z 19. marca 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 3. apríla 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením okresného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia o výške náhrady trov konania. Navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol žalovaným v 2. rade vo veci vedenej okresným súdom pod sp. zn. 14C/1/2022 o žalobe [REDACTED] o určenie, že finančná hotovosť vo výške 53 000 eur patrí do dedičstva po nebohej [REDACTED]. Okresný súd rozsudkom z 3. októbra 2023 žalobu zamietol a žalobkyni uložil povinnosť nahradiť žalovaným trovy konania v plnom rozsahu. Následne uznesením z 8. decembra 2023 vydaným vyšším súdnym úradníkom bola žalobkyni uložená povinnosť zaplatiť sťažovateľovi trovy konania vo výške 3 755,36 eur. Pri určovaní výšky trov okresný súd vychádzal z § 10 ods. 1 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) a za základnú sadzbu tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby považoval hodnotu veci – finančnú hotovosť vo výške 53 000 eur. Proti tomuto uzneseniu žalobkyňa podala odvolanie, o ktorom rozhodol sudca okresného súdu napadnutým uznesením tak, že uznesenie vydané vyšším

súdny úradník zmenil tak, že žalobkyňa je povinná zaplatiť sťažovateľovi trovy konania vo výške 726,07 eur. Podľa jeho názoru mal vyšší súdny úradník správne aplikovať § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky, keďže v prejednávanej veci nejde o spor o určenie vlastníckeho práva. Výsledok predmetného konania nezakladá priamo vlastnícke právo žalobkyne, ide v podstate o vyriešenie predbežnej otázky, ktorá je relevantná pre následný priebeh dedičského konania.

II.

Argumentácia sťažovateľa

3. Sťažovateľ, obdobne ako v sťažnosti proti uzneseniu vydanému vyšším súdnym úradníkom, odkazuje na ustálenú judikatúru ústavného súdu (II. ÚS 583/2013, III. ÚS 634/2015, I. ÚS 84/2020, III. ÚS 67/2022, III. ÚS 499/2022), ktorú okresný súd nerešpektoval a v rozpore s ktorou rozhodol, že v prejednávanej veci nejde o určenie vlastníckeho práva, a preto je potrebné aplikovať § 11 vyhlášky. Podľa sťažovateľa okresný súd aplikoval nekompatibilnú judikatúru vzťahujúcu sa na nehnuteľnosti patriace do dedičstva, ktoré nie sú v zmysle tejto judikatúry oceneľné. V prejednávanej veci bola však predmetom sporu finančná hotovosť vo výške 53 000 eur, teda predmet sporu bol jednoznačne oceneľný. Zároveň poukazuje na judikát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. R 32/2011, v zmysle ktorého je žaloba o určenie, že vec patrí do dedičstva po poručníkovi (z hľadiska vymedzenia predmetu konania), žalobou o určenie vlastníckeho práva.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

4. Podstatou ústavnej sťažnosti je námietka sťažovateľa o tom, že okresný súd pri rozhodovaní o výške trov konania nerešpektoval ustálenú judikatúru a aplikoval nesprávnu právnu normu [§ 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky], hoci išlo o konanie, ktorého predmet bol oceneľný peniazmi, a teda opodstatňoval použitie § 10 ods. 2 vyhlášky.

5. Ústavný súd pripomína, že ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) nie je mimoriadnou opravnou inštanciou a nemôže nahrádzať právomoc všeobecných súdov a že jeho úlohou nie je nanovo vyhodnocovať skutkové a právne okolnosti prípadu a nahradiť závery všeobecných súdov svojím vlastným názorom, ale presvedčiť sa, že závery všeobecných súdov nie sú prejavom svojvôle, ktorá by mohla mať za následok porušenie práv sťažovateľov.

6. Sťažnostné námietky smerujú proti rozhodnutiu všeobecného súdu o výške trov konania. V nadväznosti na to ústavný súd považuje za žiaduce poukázať v prvom rade na svoju ustálenú judikatúru, v ktorej opakovane pripomína, že rozhodovanie všeobecného súdu o trovách konania ako o integrálnej súčasť súdneho konania je zásadne výsadou všeobecného súdu. V rámci tohto rozhodovania ide vždy o aplikáciu jednoduchého práva, takže ústavný súd rozhodnutia o trovách konania meritorne preskúmava iba celkom výnimočne, a to v prípadoch, ak samotné rozhodnutie všeobecného súdu je takým excesom z požiadaviek kladených na spravodlivý proces alebo ide o také extrémne vybočenie z princípu spravodlivosti, že je spôsobilé zasiahnuť do ústavnoprávnej roviny, a teda i do práv účastníka konania, ktorý podal ústavnú sťažnosť. Inak povedané, problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä

na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení aplikovateľného právneho predpisu, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (m. m. I. ÚS 40/2012, I. ÚS 630/2017).

7. K takému záveru však ústavný súd v sťažovateľovej veci nedospel.

8. Ústavný súd už vyslovil, že pri vyčíslení trov konania pri určovacích sporoch je potrebné rozlišovať dve kategórie. Do prvej kategórie patria spory, ktorých predmetom je definitívne určenie a výsledkom je rozsudok, ktorého účinkom je nadobudnutie konkrétnej (peniazmi ocenítej) hodnoty. Ak napríklad žalobca uspeje v spore o určenie vlastníckeho práva, nehnuteľnosť je definitívne katastrálne zaevidovaná ako jeho majetok, a preto je úplne opodstatnené, aby sa za tarifnú hodnotu veci považovala cena, resp. hodnota nehnuteľnosti. Druhú kategóriu tvoria spory, ktorých predmetom nie je definitívne určenie, ale určenie *quasi* prejudiciálne – na účely vysporiadania iného právneho vzťahu. Pôjde o určovacie spory, ktorých výsledkom nebude konečná súdna ochrana, ale na účel dosiahnutia jej definitívneho hmatateľného účinku sa nárok musí žalovať samostatne zo zákonných dôvodov. V týchto prípadoch nie je možné hodnotu predmetu sporu vyjadriť v peniazoch, čo opodstatňuje aplikáciu § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky (I. ÚS 70/2021, ako aj III. ÚS 499/2022 odkazovaný samotným sťažovateľom).

9. Vzťahnuc uvedené na prípad sťažovateľa, nič nenasvedčuje tomu, že by okresný súd vykladal ustanovenia relevantnej právnej normy svojvoľne, ak na vec aplikoval § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky. V prípade sťažovateľa išlo o určenie, že vec – finančná hotovosť vo výške 53 000 eur, patrí do dedičstva. V tomto spore nešlo o majetok (hodnotu), ale o rozšírenie aktív dedičstva na účely dedičského konania. Vyhovujúci rozsudok by nemal za následok nadobudnutie vlastníckeho práva k veci žalobkyňou. Išlo by iba o rozhodnutie tvoriace podklad na dedičské konanie. Inými slovami, právne účinky takéhoto rozhodnutia možno charakterizovať ako vyriešenie predbežnej otázky, ktorá by bola relevantná pre následný priebeh dedičského konania. Z hľadiska tohto, v zmysle judikatúry ústavného súdu rozhodujúceho kritéria (právných účinkov rozhodnutia v určovacom spore) nemožno klásť dôraz na povahu predmetu konania (či je ním nehnuteľnosť alebo finančná hotovosť ako v prejednávanej veci) ako navrhuje sťažovateľ. Ako už bolo uvedené, pre aplikáciu § 10 ods. 1 alebo § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky je rozhodujúce, či ide o určovací spor, v ktorom bola alebo nebola poskytnutá konečná súdna ochrana, nie samotná oceníteľnosť predmetu takéhoto konania. Niet preto pochyb o správnosti aplikácie uvedeného ustanovenia vyhlášky v prejednávanej veci.

10. Ústavný súd sa oboznámil s právnou vetou, ako aj odôvodnením sťažovateľom odkazovaného judikátu R 32/2011 (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/154/2010 zo 16. decembra 2010) a konštatuje, že z neho nevyplývajú závery, ktoré by boli spôsobilé spochybniť už uvedený výklad. Najvyšší súd tu vyslovil, že v konaní o žalobe, ktorou sa dedič domáha určenia, že určitá vec patrí do dedičstva po poručiťovi, ide o posúdenie, či poručiť bol v čase smrti vlastníkom tejto veci. Navrhované určenie sa tu vzťahuje na okamih smrti poručiťa a okolnosti, ktoré nastali po tomto okamihu, nemôžu mať vplyv na rozhodnutie súdu.

11. Ako už bolo uvedené, v okolnostiach tohto prípadu nemožno závery okresného súdu vyhodnotiť ako svojvoľné, resp. také, ktoré by popierali zmysel a účel príslušných ustanovení vo veci aplikovanej právnej normy.

12. S ohľadom na uvedené ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

13. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. apríla 2024

Miloš Maďar
predseda senátu